

Europos narkotikų ir narkomanijos
stebėsenos centras

NTAKD
NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS DEPARTAMENTAS

EUROPOS NARKOTIKŲ IR NARKOMANIJOS STEBĖSENOS CENTRO REKOMENDACIJOS SOCIALINIŲ IR SVEIKATOS PASLAUGŲ, NARKOTIKUS VARTOJANTIEMS ASMENIMS, TEIKĖJAMS COVID-19 PANDEMIJO METU

Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centras (ENNSC), remdamasis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro ir Pasaulio sveikatos organizacijos informacija, parengė gaires socialinių ir sveikatos paslaugų, narkotikus vartojantiems asmenims, teikėjams, pandemijos metu. „COVID-19 virusas kelia didelę visuotinę grėsmę visuomenės sveikatai. Narkotikus vartojantys žmonės susiduria su tokia pačia rizika kaip ir kiti gyventojai, tačiau jiems reikalingi papildomi patarimai, siekiant sumažinti jų užsikrėtimo riziką šiuo virusu. Senėjanti Europos opioidų vartotojų populiacija ypač pažeidžiama dėl jų sveikatos problemų ir gyvenimo būdo. Narkotikų vartojimas pasilinksminimo tikslais dažnai vyksta didesnėse žmonių susibūrimo vietose, o narkotikais ar priemonėmis narkotikų vartojimui dažnai dalijamasi.“ – rašoma ENNSC publikacijoje.

Pagrindinės lėtinės ligos yra susijusios su kai kuriomis narkotikų vartojimo formomis, kurios padidina sunkių ligų išsivystymo riziką, todėl ši pandemija yra ypatingai pavojinga tarp narkotikus vartojančių žmonių. Pagrindinis bet kokio opioido, pavyzdžiui, heroino, gyvybei pavojingas poveikis yra lėtinantis ir net sustabdantis žmogaus kvėpavimą. Kadangi COVID-19 (kaip ir bet kokia sunki plaučių infekcija) gali sukelti kvėpavimo sunkumą, opioidų vartotojams gali padidėti perdozavimo rizika. Dalijantis švirkštais ar kitomis narkotikų vartojimui skirtomis priemonėmis taip pat didina užsikrėtimo virusu riziką, taip pat kaip ir perpildyta (žmonėmis) aplinka. Galiausiai, sutrikus žalos mažinimo paslaugų teikimo sistemai, galimybė naudotis šviriomis narkotikų vartojimui skirtomis priemonėmis ir gyvybiškai svarbiais vaistais, smarkiai padidina riziką sveikatai tarp narkotikus vartojančių žmonių.

Sveikatos ir socialinės srities tarnybos, teikiančios paslaugas priklausomiems nuo narkotikų asmenims, benamių prieglaudos, laisvės atėmimo vietų įstaigos turėtų skleisti aiškią žinią apie tai, kaip sumažinti užsikrėtimo riziką, ir suteikti tinkamą informaciją tiek savo klientams, tiek ir darbuotojams. Reikalinga parengti komunikacijos strategijas, kurios galėtų būti taikomos skirtingoms narkotikus vartojančių asmenų grupėms, įskaitant socialinėje atskirtyje esančias grupes, tokias kaip benamiai, pasilinksminimo tikslais narkotikus vartojančių asmenų grupes ir kanapių vartotojus. Norint sumažinti COVID-19 plitimą, reikėtų vengti dalintis narkotikais ar narkotikų vartojimui skirtomis priemonėmis, skatinti socialinio atsiribojimo ir higienos laikymosi. Narkotikus vartojantys žmonės turėtų būti skatinami apsvarstyti galimybę (kaip apsauginę priemonę) sustabdyti ar bent sumažinti narkotikų vartojimą, o atitinkamos įstaigos ir organizacijos turi užtikrinti profesionalią pagalbą ir paslaugas asmenims, nusprendusiems sumažinti ar atsisakyti narkotikų vartojimo.

Teikiant paslaugas reikia numatyti:

- Priklausomybės nuo narkotikų gydymo paslaugos ir žemo slenksčio žalos mažinimo paslaugos žmonėms, vartojantiems narkotikus, yra pagrindinės sveikatos ir socialinės paslaugos, kurias reikės vykdyti ribotomis sąlygomis;
- Ypač svarbu užtikrinti nuolatinį priklausomybės ligų gydymo paslaugų teikimą, įskaitant opioidų pakaitinių vaistų ir kitų būtinausių vaistų teikimą;
- Turėti nenumatytą atvejų planą dėl galimo vaistų ir įrangos trūkumo;
- Tarnyboms reikėtų planuoti darbuotojų nedarbingumo tikimybę, parengiant lanksčią darbo ir nedarbingumo politiką; nustatyti svarbiausias darbo funkcijas ir pareigyles, kurios privalo išlikti; planuoti alternatyvius darbuotojų pajėgumus, taikant kryžminio darbuotojų apmokymo principus;
- Planuoti alternatyvius paslaugų teikimo būdus, jeigu iškyla būtinybė nutraukti tam tikrų paslaugų teikimą (pvz., paslaugų teikimas internetu, vaistų ir įrangos tiekimas per vaistines, apsilankymai namuose, konsultacijų teikimas telefonu ar vaizdo skambučiais) ir pritaikyti esamas praktikas, tokias kaip pakaitinių opioidinių vaistinių preparatų išrašymą ilgesniam laikui;
- Remiantis nacionalinėmis gairėmis, gali reikėti sustabdyti, sumažinti ar įgyvendinti pandemijos tiesioginių, individualių ir grupės susitikimų alternatyvas; Svarbus dėmesys turi būti skiriamas narkotikus vartojantiems benamiams teikti paslaugas ir pakankamą jų prieinamumą, atsižvelgiant į tai, kad ši grupė žmonių, turinti ribotus išteklius. JAV Narkotikų komisija paskelbė tarpines benamių prieglaudų gaires, kurias galite rasti čia: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/community/benamiu-prieglaudos/plan-Prepare-respon.html>

Tuo tarpu žalos mažinimo paslaugų teikėjai turi:

- Teikti darbuotojams būtiną informaciją apie prevencijos priemone;
- Aprūpinti darbuotojus reikiamomis apsauginėmis priemonėmis ir įdiegti protokolus, kad būtų sumažinta viruso perdavimo galimybė tiek darbuotojams, tiek pacientams, įskaitant apsauginių barjerų įrengimą (apsaugini stiklą ir pan.) siekiant apsaugoti personalą, bendraujantį su klientais, kurių užsikrėtimo statusas nežinomas;
- Sumažinti personalo, turinčio tiesioginį kontaktą su klientais, skaičių; įdiegti tinkamas rizikos valdymo procedūras, teikiant paslaugas klientams su kvėpavimo sistemos ligų simptomais;
- Apsvarstyti darbuotojų ir savanorių, esančių padidintos rizikos grupėje (vyresnio amžiaus ar turintiems sveikatos sutrikimų) darbo praktiką; esant galimybei organizuoti nuotolinį darbą;
- Įdiegti virtualių susitikimų galimybę, kad būtų galima greitai reaguoti į iškylančius klausimus bei greitai kintančias aplinkybes dėl vietinės valdžios paskelbtų naujų reguliavimo priemonių, siekiant suvaldyti pandemiją.

Daugiau informacijos: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/topic-overviews/covid-19-and-people-who-use-drugs>